

Groddjursinventering i Gräsvretens industriområde, Huddinge kommun

Naturföretaget 2022

Inventering och rapport: Sara Lundkvist
Foto: Sara Lundkvist
Kvalitetsgranskning: Ulrika Westling
Datum rapport: 2022-07-15
Version: 1

Kontaktperson för denna rapport: Sara Lundkvist, sara@naturforetaget.se, 073-021 47 54

Naturföretaget
Vaksalagatan 6
753 20 Uppsala
info@naturforetaget.se

Kartor publicerade med tillstånd av ESRI

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Bakgrund	5
Metodik	5
Inventering	5
Datainsamling.....	5
Rapportering av arter.....	5
Arter inom Artskyddsförordningen	5
Förstudie	5
Osäkerhet i bedömningen	5
Beskrivning av området.....	6
Resultat.....	7
Observerade arter	7
Groddjurens krav	8
Slutsats/Diskussion.....	9
Källor.....	10
Litteratur	10
Databaser	10

Sammanfattning

Inför detaljplanearbetet av Gräsvretens industriområde i Huddinge har Huddinge kommun beställt en groddjursinventering av de förekommande våtmarkerna inom området. Därför har Naturföretaget på uppdrag av kommunen genomfört en groddjursinventering under april 2022.

Två lekvatten besöktes: en mindre våtmark och en reningsdamm. Våtmarken angränsar nordöst om planområdet och omgärdas av videbuskar. Stor del av våtmarken är bevuxen av olika starrarter, vass och kaveldun med delvis öppnare delar. Ett dike går igenom våtmarken, största delen av våtmarken är vattenfylld med grunt vatten men det finns några djuphålor. Reningsdammen ligger öppet och solbelyst i planområdets östra del på en före detta åkermark. Reningsdammen är ganska djup och håller troligen vatten hela sommaren.

Inventeringen visar på att de både reningsdammen och våtmarken är lekvatten som utnyttjas av fyra av de fem groddjur som förekommer i regionen. I våtmarken förekommer vanlig groda, åkergroda, större vattensalamander och mindre vattensalamander. Den stora diversiteten groddjursarter indikerar att våtmarken är ett bra lekvatten som är viktig för groddjurspopulationen i närområdet. I reningsdammen noterades uppskattningsvis ett hundratal lekande individer av större vattensalamander och lite färre mindre vattensalamandrar. Då så många individer utnyttjar dammen bedöms reningsdammen som ett viktigt lekvatten för populationen av de två arterna av vattensalamandrar i närområdet.

Vid det fortsatta planarbetet är det viktigt att hänsyn tas till de två lekvattnen samt att det fortsätter att förekomma förutsättningar i den närliggande miljön som groddjuren kan utnyttja som sommar och vinterhabitat. Det är lämpligt om det finns en skyddszon närmast våtmarkerna som är obebyggt, där det finns möjlighet för groddjuren att söka skydd och födosöka.

Bakgrund

Inför detaljplanearbetet av Gräsvretens industriområde i Huddinge har Huddinge kommun beställt en groddjursinventering av de förekommande våtmarkerna inom området. Därför har Naturföretaget på uppdrag av kommunen genomfört en groddjursinventering under april 2022.

Metodik

Inventering

Inventeringen utfördes under den tid på året som rekommenderas vid groddjursinventeringar, då de leker och är som mest aktiva (april – maj), samt den tid på dygnet då groddjur anses vara mest troliga att noteras. Ett nattbesök gjordes 24 april, för att eftersöka lekande groddjur. Inventeringen genomfördes med endast ett nattbesök då tidpunkten för att notera lekande groddjur var som bäst då det var mitt i den intensivaste lekperioden och ett ytterligare besök hade troligen inte gett mer information. Eventuella förekomster av fisk och kräftor som kan påverka möjligheten för groddjur att utnyttja dammarna som lekvatten noterades även vid inventeringen. Observationer av groddjur noterades med art och typ av fynd. Under nattinventeringen var det av säkerhetsskäl två personer som inventerade tillsammans. Groddjursinventeringen utfördes med metodik liknande den som rekommenderas av Naturvårdsverket gällande inventering och övervakning av större vattensalamander, *Triturus cristatus* (Malmström m.fl., 2005). Metoden som användes var visuell observation med hjälp av lampa samt att lyssna efter spelande grodor och paddor. Metoden är icke-invasiv och eftersom inventeraren sällan behöver röra sig i vattenmassan, förhindras även spridning av möjliga patogener (t.ex. sporer från chytridsvamp) mellan våtmarker. Vid varje stopp undersöktes strandzonen under minst 30 sekunder innan inventeraren fortsatte. Inventeringsmetodiken som användes är främst användbar för att påvisa närvaro av groddjur. För att göra en bedömning av populationens storlek krävs det fångst med fällor.

Datainsamling

Data inhämtades i fält med appen Collector for ArcGIS i surfplatta, med ortofoto som bakgrund. Polygoner, punkter och linjer ritades in i appen, och synkroniserades direkt in i ArcGIS. Datat kan sedan tas ut från ArcGIS i olika format, t.ex. shapefiler. Noggrannheten är ca 5-10 m. Koordinatsystemet som användes var Sweref 99 TM.

Rapportering av arter

Fynd av groddjur rapporteras in till Artportalen.

Arter inom Artskyddsförordningen

Samtliga groddjursarter omfattas av juridiskt skydd enligt Artskyddsförordning (SFS 2007:845). Större vattensalamander och åkergroda är fridlysta enligt 4§ i Artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att skada, döda och fånga vilt levande exemplar. Det är också förbjudet att skada artens ägg eller larver, ta bort dem från vattnet, samt att skada eller förstöra artens livsmiljöer. Åkergroda är upptagen i EU:s art- och habitatdirektivs bilaga 4. Större vattensalamander är upptagen i EU:s art- och habitatdirektivs bilaga 2 och 4. Vanlig groda, vanlig padda och mindre vattensalamandern omfattas av 6§ vilken säger att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Förstudie

Fynd av arter som rapporterats från området (mellan 2000 och fram till maj 2022 har inhämtats från ArtDatabanken.

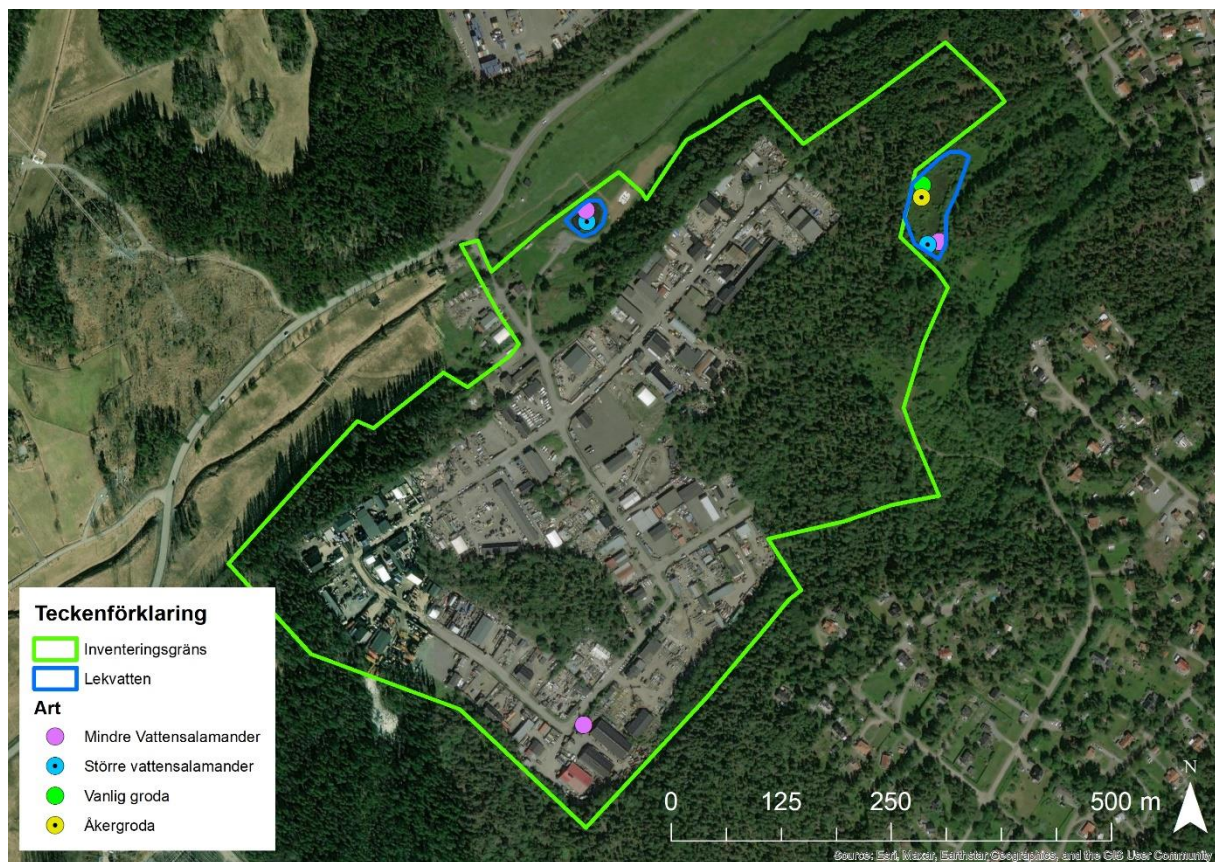
Osäkerhet i bedömningen

Groddjurs aktivitet är i stor utsträckning styrd av vädret, det är därför viktigt att anpassa inventeringen till tillfällena då de är aktiva. Besöket gjordes när groddjuren har sin mest intensiva lekperiod och temperaturen var så pass varm att de var aktiva. Spel och lek hade noterats på ett flertal platser i

Stockholms län av inventeraren under dagarna kring inventeringstillfället. Därför bedömdes det räcka med ett besök. Det är inte troligt att fler arter av groddjur skulle påträffas vid fler besök.

Beskrivning av området

Två lekvatten (fig. 1). besöktes: en mindre våtmark (fig.2) och en reningsdamm (fig.3). Våtmarken angränsar nordöst om planområdet och omgärdas av videbuskar. En stor del av våtmarken är bevuxen av olika starrarter, vass och kavelddun med delvis öppnare delar. Ett dike går igenom våtmarken, största delen av våtmarken är vattenfylld med grunt vatten men det finns några djuphålur. Stora delar av våtmarken torkar troligen ut extremt torra somrar men troligtvis finns det vatten kvar i de djupare delarna. Reningsdammen ligger öppet och solbelyst i planområdets östra del på en före detta åkermark. Reningsdammen är ganska djup och håller troligen vatten hela sommaren. I kanten på reningsdammen växer det sparsamt med vass och några videbuskar. Inom industriområdet förekommer flera diken mellan vägarna och industritomterna.

Figur 1. Kartan visar placeringen av lekvattnen samt vilka arter som förekom i dessa.

Figur 2. Våtmarken.

Figur 3. Reningsdammen.

Resultat

Observerade arter

Inventeringen visar på att både reningsdammen och våtmarken är lekvatten som utnyttjas av fyra av de fem groddjur som förekommer i regionen. En redovisning av artförekomster i dammarna finns även i tabell 1 och figur 1.

I våtmarken förekom vanlig groda, åkergröda, större vattensalamander och mindre vattensalamander. Den stora diversiteten groddjursarter indikerar att våtmarken är ett bra lekvatten som är viktig för groddjurspopulationen i närområdet.

I reningsdammen noterades uppskattningsvis ett hundratal lekande individer av större vattensalamander och lite färre mindre vattensalamandrar. Inga andra arter av groddjur noterades i reningsdammen, det är troligt att övriga arter av groddjur av någon anledning inte utnyttjar dammen som lekvatten, det kan bero på att dammen är relativt nyskapad och de inte har hittat dit eller att det är något annat som påverkar. Då så många individer utnyttjar dammen bedöms reningsdammen som ett viktigt lekvatten för populationen av de två arterna av vattensalamandrar i närområdet

Inventeringsmetodiken är inte utformad för att få ett exakt mått på populationsstorleken, utan ger en ögonblicksbild av vilka arter som utnyttjar reningsdammen och våtmarken vid fältbesöket samt lämplighet som lekvatten. Under inventeringen sågs ingen vanlig padda men arten hade setts leka vid andra platser i Stockholms län vid tidpunkten för inventeringen. Det är därför troligt att den vanliga paddan inte utnyttjar några av de besökta småvattnen som lekvatten. Enligt uppgifter från närboende har de sett paddor vandra i området under våren vilket indikerar att andra lekvatten i närområdet föredras av arten. En enstaka individ av mindre vattensalamander sågs i ett dike inne i själva industriområdet. Mindre vattensalamander kan förekomma i de flesta mindre vattensamlingar och diket den sågs i bedömdes inte vara ett bra lekvatten.

Tabell 1. Groddjur funna vid inventeringen.

Artnamn	Våtmarken	Reningsdammen	Kommentar
Vanlig groda	X		Spel i våtmarken
Åkergroda	X		Spel i våtmarken
Större vattensalamander	X	X	Lek i både reningsdammen och våtmarken störst förekomst i reningsdammen
Mindre vattensalamander	X	X	Lek i både reningsdammen och våtmarken störst förekomst i reningsdammen

Groddjurens krav

Groddjur utnyttjar olika typer av småvatten som lekvatten där de lägger sin rom för att sedan återgå till ett liv på land. Olika arter leker olika tider på året, åkergroda och vanlig groda leker först och kommer oftast till sina lekvatten i slutet på mars eller i början på april beroende på hur varm våren är. Paddorna kommer senare i slutet på april och salamandrarna kommer till lekvattnet i slutet på april eller i början på maj. Efter att rommen har lagts går de vuxna djuren upp på land igen, salamandrar brukar stanna i vattnet längre period än grodor och paddor. Beroende på art tar det olika lång tid för ynglen att utvecklas till ungdjur. Grodor och paddor brukar vara färdigutvecklade någon gång under försommaren. Större vattensalamander som börjar sin lek i maj har en längre utvecklingsperiod. Ynglen är färdigutvecklade ungefär fyra månader senare och går upp ur vattnet i slutet på augusti eller september. Detta gör att grodor och paddor kan klara sig bättre i vatten som torkar ut under sommaren medan större vattensalamander behöver lekvatten som håller vatten permanent för att lyckas med sin reproduktion.

Då groddjur bara uppehåller sig i lekvattnet under fortplantningstiden är det inte bara viktigt att groddjuren har ett fungerande lekvatten utan hela det omkringliggande landskapet påverkar

groddjurspopulationen. Under sommaren uppehåller sig groddjuren i omgivande landskap där det är fuktigt och finns möjligheter till födosök. Under vintern övervintrar de på frostfria platser, till exempel under stenblock eller stockar. Större vattensalamander har ett hemområde inom 50 till 300 meter radie från sitt lekvatten. Ungefär samma storlek på hemområde gäller troligen för de andra groddjursarterna, förutom vanlig padda som kan transportera sig längre sträckor för att hitta lämpliga lekvatten.

Slutsats/Diskussion

Både reningsdammen och våtmarken utnyttjas som lekvatten för groddjur i området, reningsdammen verkar främst locka till sig salamandrar medan våtmarken har kvaliteter som även lockar till sig två arter av grodor. Troligen uppehåller sig groddjur i de närliggande skogarna under sommaren. Därför är det viktigt att det förekommer miljöer i närheten av lekvattnen som kan hysa sommar- och vinterhabitat för groddjur. I det fortsatta detaljplanearbetet är det önskvärt om dessa lekvatten och omgivningen närmast kan bevaras. Det är lämpligt om det finns en skyddszon närmast våtmarkerna som är obebyggt, där det finns möjlighet för groddjuren att söka skydd och födosöka. I den närliggande omgivningen bör man undvika att avverka träd, köra med tunga fordon och rensa bort död ved. Om detta inte är möjligt och om något av lekvattnen behöver tas bort kommer det ge en negativ påverkan på den lokala groddjurspopulationen. Men man kan med relativt gott resultat skapa nya lekvatten till groddjur och på så sätt kompensera förlusten av gamla lekvatten. Ingrepp på lekvattnen bör inte göras under fortplantningsperioden när det finns rom eller yngel i vattnet. Fortplantningsperioden skiljer sig åt mellan del olika groddjursarterna, därför är det lämpligt att undvika arbeten som påverkar lekvatten mellan mars och september.

Reningsdammen är ett exempel på en nyskapad damm som har utvecklats till ett funktionellt lekvatten. Groddjur är oftast trogna sina lekvatten, vilket gör att det kan vara svårt för dem att hitta till nya. Nyskapade lekvatten behöver några år på sig för att ett fungerande ekosystem ska hinna utvecklas och groddjuren ska hinna hitta till dem. Därför bör man ha en lång framförhållning när man skapar nya miljöer för att groddjuren för de ska få tid på sig att etablera sig i den nya miljön. Växter som planteras in i nyskapade lekvatten bör komma från lokala populationer och dammarna måste hålla vatten under hela sommaren då yngel av större vattensalamander har en lång utvecklingstid. Vid nyskapande av lekvatten är det viktigt att dessa har långgrunda stränder i solbelyst läge samt att dessa är fisk och kräftfria för att skapa optimala förutsättningar.

Källor

Litteratur

Bina, P. (red.) 2015. Grodans år. Faunaväxteriet uppmärksammar Sveriges groddjur Amphibia. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Malmgren, J.C. 2007. Åtgärdsprogram för bevarandet av större vattensalamander och dess livsmiljöer (*Triturus cristatus*). Rapport 5636. Naturvårdsverket.

Databaser

ArtDatabanken. Uttag ur Artportalen och Obsdatabasen (2022-05-11)

ArtDatabanken. www.artfakta.artdatabanken.se (2022-07-14)

Artskyddsförordning (SFS 2007:845). [http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Naturvard/ Biologisk-mangfald/Artskydd/Fridlysning-/Fridlysta-arter/](http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Naturvard/Biologisk-mangfald/Artskydd/Fridlysning/Fridlysta-arter/)